

DE TERUGKEERLING

Patrick Pouw

De terugkeerling

Lebowski Publishers, Amsterdam 2016

© Patrick Pouw, 2016
© Lebowski Publishers, Amsterdam 2016
Omslagontwerp: Dog and Pony, Amsterdam
Omslagbeeld: © Keith Morris | Alamy
Auteursfoto: © Geert Snoeijer
Typografie: Crius Group, Hulshout

ISBN 978 90 488 2962 0
ISBN 978 90 488 2963 7 (e-book)
NUR 301

www.lebowskipublishers.nl
www.overamstel.com

OVERAMSTEL
uitgevers

Lebowski Publishers is een imprint van Overamstel uitgevers bv

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

‘Er is niks, niks mooiers, dan iets dat mislukt.’
– De Jeugd van Tegenwoordig

2014

Mo

Kijk ze daar hun levens leiden, verscholen achter vergeelde gordijnen. De hele *fucking* dag de tijd om het huishouden te doen, maar te beroerd om die lappen een keer door een sopje te halen. Die wijven zitten liever de hele dag op hun reet zoete thee te drinken en te kauwen op buurtroddels. Wát een genot als Fatima van drie deuren verder zich heeft laten bezwangeren voor het huwelijk – zeker als het van een Hollander is. Ze knijpen de vadsige handen in elkaar als Hafid, de derde zoon van de achterbuurvrouw, het met mannen blijkt te doen. Lekker, als Abdellah van een etage lager een dief of een junkie blijkt te zijn. *Hasjoema*, zeggen ze, schande spreken ze ervan, maar zoeter genot kennen ze niet: hoe heerlijk als de ander het slechter heeft dan zij, hoe zalig dat over anderen slechter wordt gesproken dan over henzelf, over hun eigen gezin. Het heet hier de Livingstonelaan maar denk niet dat in die betonblokken waar hij nu al uren naar zit te staren ook maar iemand naar buiten kijkt, dat er iemand nieuwsgierig is naar wat zich dáár afspeelt, iets wil ontdekken. De blik is naar binnen gekeerd. Duizenden kilometers gereisd, om in een portiekflat in Utrecht de schotel op Marokko of Turkije te richten.

De avond'er kijkt op de klok van zijn zwarte Golfje. Zestien minuten verstreken alweer, nog drie uur te gaan voor hij straks deze godvergeten wijk kan verlaten. Voor vandaag in elk geval.

Toen hij vanochtend Kanaleneiland in reed (hij kon het niet laten eerst even langs de Europalaan te gaan, noem het een *sentimental detour*) verwachtte hij dat het hem iets zou doen

om na al die jaren weer terug te zijn. Maar hij zit al de hele dag vooral op het klokje in zijn dashboard te kijken – niet echt handig als je betaald wordt om een ‘staatsgevaarlijk subject’ te observeren, dat snapt hij zelf ook wel. Hij verliet zelfs even zijn post, tegen alle regels in, maar *fuck it*: beseffen ze daar in Zoetermeer wel hoe afstompnd het is om een werkdag lang naar een met schotels volgehangen betonblok te kijken?

Dan, eindelijk, gebeurt er wat. Enkele tientallen meters verderop ziet hij Danny Ghosen van PowNews met zijn roze microfoon achter een politiemans op een damesfiets aan rennen. De cameraman – een aantrekkelijke jongen met halflang haar – kan de verslaggever maar met moeite bijhouden.

Hij mag ’m wel, dat lefgozertje. Echt een tv-kijker is de AVVD’er niet, hij leest liever, maar als hij te dronken is om zijn aandacht bij z’n boek te houden – en dat is, eerlijk is eerlijk, tegenwoordig steeds vaker het geval – zet-ie soms de televisie aan. Hij moet vaak lachen om de items die dat gastje maakt, en glimlacht nu ook als hij ziet hoe de verslaggever achter op de fiets van de politiemans springt, net voor hij een hoek omslaat. Het ziet er wankel uit, maar het lijkt erop dat ze net niet zullen omlazeren.

Toen PowNed een paar jaar geleden het omroepstelsel binnendrong, had De Dienst het nodig gevonden de belangrijkste medewerkers te screenen. Werd Johan in de maag gesplitst, dat klusje. Maar meer dan wat promiscue escapades met gewillige redactiemeisjes en wat latent alcoholisme vond zijn collega niet. ‘Cliché, hoor. Behoorlijk burgerlijk clubje, in feite,’ zei Johan later, tijdens een van hun kroegavondjes.

Hij kan zich die avond vooral herinneren omdat Johan – geheel tegen zijn gewoonte – de hele avond over zijn vrouw had zitten klagen. Zin om naar huis te gaan had hij niet, en hij smeekte zowat of hij mee mocht naar de Reguliersdwarsstraat. ‘Kom op, laat mij eindelijk eens zien hoe dat gaat in jouw soort kringen,’ zei hij met dubbele tong.

Johan kreeg verdomme meer aandacht dan hijzelf. Toen een

luidruchtige nicht een beetje té dichtbij kwam, probeerde zijn collega die op afstand te houden door opzichtig aan zijn trouwring te draaien – alsof ‘zijn soort kringen’ zich daardoor laat afschrikken.

Terug in Kanaleneiland, dankzij Van Gierst. Tijdens zijn onreglementaire uitje, een uur of drie geleden, reed hij opnieuw langs de Europalaan. Nog steeds niets te doen op dit uur van de dag, natuurlijk. Er werd daar pas echt gewerkt als de bouwmarkten, meubelwinkels en kantoren in de omringende wijk sloten, en overal in het land mannen met kinderzitjes in hun auto’s naar huis belden om te melden dat ze iets later zouden zijn vanavond – *Ja, het is druk op de zaak, schat.*

Hij parkeerde zijn auto voor een bakstenen kolos die er in zijn jaren niet stond. Het gebouw werd omringd door een slagveld van fietsen; blijkbaar huisvestte het studenten. Een studentencomplex in Kanaleneiland: wie had dat ooit gedacht? De fucking wonderen zijn de wereld nog niet uit.

Hij rookte vier sigaretten voor hij terugreed naar de Livingstoneaan met nog uren wachten in het vooruitzicht.

Zijn werkdagen voelen soms als een pornofilm zonder *cumshot*. Hij kan net zo goed in zijn nest gaan liggen, net als die radicalo die hij van Zoetermeer in de gaten moet houden, want ongetwijfeld ligt die gast op dit moment gewoon met een martelaarsglimlachje op zijn bek te dromen over de dag dat hij tweeënzeventig *cherries* kan *poppen*.

De hele dag laat hij zijn smoel al niet zien. Wat de AVD’er betreft blijft dat de komende uren zo, want in achtervolgingsgedoe heeft hij vandaag helemaal geen zin. Hij is al zo moe.

Zijn iPhone zoemt. ‘Dennis van Gierst’ staat op het schermje. Hij laat zijn telefoon zo lang mogelijk overgaan voor hij opneemt.

‘Dennis,’ zegt hij. Zoals hij het uitspreekt, klinkt het als ‘klootzak’ – tenminste: dat hoopt hij.

‘Mohammed,’ antwoordt de man die hem deze kutklus in z’n maag splitste.

De AIVD’er haat het als hij ‘Mohammed’ wordt genoemd. Waarschijnlijk weet Dennis dat ook, eigenlijk weet hij het wel zeker. Die gast doet niets liever dan zout in rauwe wonden strooien en zijn ondergeschikten treiteren om ze te laten merken dat ze ondergeschikt zijn aan hem, Dennis van Gierst, de dwaas die het tot chef schopte. ‘Best grappig eigenlijk,’ zei hij onlangs nog, ‘een afvallige Marokkaan die Mohammed heet.’

Hij had gezwegen. Het was zinloos om Dennis voor de zoveelste keer te zeggen dat niemand hem nog Mohammed noemde. Al zoveel fucking jaar niet meer.

‘Nou, Mohammed, praat me bij. Is meneer nog gaan wandelen vandaag?’

Waarom kan die gast niet één keer een vraag stellen zonder te klinken als een zwakzinnige?

‘Nee. Niets gezien. De hele dag niet.’

‘Verbaast me niets. Het is een luie flikker. Maar wel een gevaarlijke luie flikker, dus blijf tot het afgesproken tijdstip op je post. Daarna neemt Johan het van je over. Zorg dat jullie elkaar even aftikken. Maar goed, dat hoeft ik jou na al die jaren natuurlijk niet te vertellen. Spreek je morgen, Mo...’

Na de eerste lettergreep van zijn naam drukt hij de stem van zijn leidinggevende weg. Typisch Van Gierst, zo’n opmerking over dat aftikken. Hij weet dat jij het weet, probeert je nog een soort van *lousy* compliment te geven door te zeggen dat hij jou ‘na al die jaren’ natuurlijk niets hoeft te vertellen, maar ondertussen doet hij dat toch: om jou het gevoel te geven dat je niets bent, dat je in zijn ogen minderwaardig voetvolk bent in de (zijn grote woorden) Strijd tegen Terrorisme. Wat misschien zo is, dát is niet het probleem – het is geen schande voetvolk te zijn –, het probleem is het toontje dat die lul aanslaat.

Hij kijkt weer op het klokje, ziet dat hij nog ruim twee uur te gaan heeft, en start zijn auto.

‘Mohammed in een zwart Golfje: een betere vermomming is niet denkbaar,’ verkondigt Van Gierst zo ongeveer elke vergadering. En elke keer voelt die gast wéér de noodzaak de niet-grappige grap uitgebreid uit te kauwen. ‘Want elke Marokkaan van zijn leeftijd rijdt in een zwart Golfje. En elke Marokkaan zit de hele dag te niksen in zijn auto! Hij valt dus niet op!’
Humorloze klootzak.

Eenmaal op weg belt hij Johan, die hij niets hoeft uit te leggen. ‘Begrijp het volkomen. Ik taai vannacht ook op tijd af als Abou “What’s His Name” zich koest houdt. *Fuck Zoetermeer.*’

Vijfentwintig mensen zijn er nodig (dat wordt tenminste altijd beweerd) om één verdacht persoon 24/7 in de gaten te houden. Met die gouden regel neemt de AIVD dan al maanden een loopje. ‘Capaciteitsgebrek’, noemen ze het. Vooral intern, dan. Want de buitenwacht mag natuurlijk niet weten dat ze het allemaal al lang niet meer aankunnen, hoewel de hogere legerleiding af en toe wel wat onheilspellends naar de Commissie Stiekem lekt om de slinkende budgetten te spekken. Ze moeten toch wat.

Bij de Gall & Gall aan het Van Starkenborghhof (het verbaast hem dat hij zich die straatnaam nog herinnert) koopt hij twee flessen wit en een sixpack. Hij verheugt zich op de komende uren. Verdoving: het beste medicijn tegen leven.

Als hij bijna weer bij zijn auto is, komt een bleke, modder vette gast – vierkante, *ginger* baard; witte *dishdasha* boven zijn te korte broek; gebedsmutsje op zijn kaalgeschoren kop: *the full bloody works* – hem tegemoet waggelen.

‘Bekeerlingen...’ mompelt Mo, als hij het portier van zijn Golf dichttrekt. ‘Waarom moeten ze godverdomme altijd roomser zijn dan de paus?’

Bilal

‘*Tfoe*,’ zegt hij hoofdschuddend, voor hij op de grond kwat. Moslims die tot het ongeloof zijn vervallen. Over straat met alcohol! Dat het zover is gekomen, met mensen die de gunst hebben gehad in een islamitisch gezin op te groeien: een grote schande is het.

Zelf is hij *alhamdoelillah* dertien jaar geleden tot het enige ware geloof teruggekeerd. Elk mens heeft een natuurlijke aanleg voor de islam, *al fitrah* heet dat, zo leerde hij aan het begin van zijn studie van de ware religie. Maar ondanks die natuurlijke aanleg – een gunst van Allah – is hij pas op zijn veertiende de islam gaan praktiseren. Dat is niet goed te praten, of misschien toch een beetje, vanwege de strikt atheïstische opvoeding (indoctrinatie, in feite) waaraan zijn door en door cynische vader hem had onderworpen. Tot hij zich verdiepte in de islam wist hij niet beter dan dat religie – álle religie – stompzinnig, achterlijk, en voor dociele geesten is. Na dertien jaar als moslim weet hij wel beter: het zijn de ongelovigen, die hoogmoedige *kuffar*, die achterlijk zijn.

Het doet hem sindsdien altijd pijn (een fysieke pijn is het, zijn hart over een kaasrasp) als hij broeders en zusters in het openbaar haramme dingen ziet doen. Die Marokkaanse man daarnet, twee flessen wijn plus nog een pak bier: kent hij geen schaamte? Beseft hij niet hoe hij zijn geloof te schande maakt?

Hij weet dat zo’n type zich op de dag des oordeels aan Allah moet verantwoorden. Zijn straf zal hij niet ontlopen, daar zal Allah voor zorgen. Toch heeft hij, als hij weer eens een broeder

of zuster zichzelf en zijn of haar geloof belachelijk ziet maken, steeds vaker de neiging zélf alvast een voorschot te nemen op die bestraffing. Talloze keren heeft hij van imams gehoord dat het zo niet werkt, dat je als moslim je broeders en zusters dient te vermanen, dat je tot het uiterste moet gaan om ze weer op het juiste pad te krijgen, maar dat fysiek ingrijpen uit den boze is: je tong is tijdens de *dawah* je enige wapen. ‘Vertrouw op Allah *subhānahu wa ta’ala*, broeder,’ zeiden de imams telkens weer.

En natuurlijk doet hij dat: zijn geloof is op dat vertrouwen gebaseerd. Maar inmiddels is hij ervan overtuigd dat die imams het alleen maar zeggen uit lafheid. Zelfs hun *khutbahs* zijn slaapverwekkend in plaats van inspirerend, sussend in plaats van opzweepend; ze preken met meel in hun mond, bang als ze zijn voor gedoe. Ze vrezen niet eens zozeer de AIVD, het is veel erger dan dat: ze zijn vooral bang voor moskeebesturen, die steeds vaker worden bemand (vrouwen zitten er nog net niet in, maar dat zal vast niet lang meer duren) door gladjakkers en carrièretijgers, die er niet voor terugdeinzen om imams af te zetten als die zogenaamd te ‘radicaal’ zijn.

Het is diep triest, maar het is de waarheid: imams laten zich anno 2014 muilkorven door mediageile bestuurders die voor een stoel aan tafel bij *Pauw & Witteman* hun gastheren naar de mond praten en hun geloof verloochenen. Niets vrezen ze méér dan niet uitgenodigd te worden door televisieredacties. Als gedresseerde circusaapjes doen ze hun kunstjes, vaak zelfs met alcohol op tafel, het maakt ze allemaal niets uit.

Hij weet niet voor wie hij het minst respect heeft: de imams die zich monddood laten maken en islam-*light* prediken, of de bestuurders, die opportunistische *munāfiqun*, de hypocrieten waarvoor Allah in soera 63 van de Koran al waarschuwde: ‘Zij zeggen te getuigen, maar zij zijn slechts leugenaars.’

Toen hij nog in moskeeën kwam, kreeg hij altijd te horen dat hij Allah moest vrezen wanneer hij weer eens een kritische vraag

stelde over Palestina, later over Syrië. Daar waren die imams niet van gediend, hè.

De lafheid regeert. En waarom? Om een paar rottige euro's. Om dat plekje op de *minbar*. Zoals heidense politici plakken op het pluche, zo plakken Nederlandse imams op hun preekstoel. Ze vrezen hun besturen zoals de uitkeringsgerechtigde het uwv – in feite is de positie van veel imams ook niet anders dan die van de uitkeringstrekker.

Imams als uitkeringstrekkers: die vergelijking moet hij onthouden, en straks aan zijn broeders vertellen.

Niet dat hij – en de broeders met wie hij omgaat – iets tegen uitkeringen hebben. Integendeel, de meesten van hen maken er dankbaar gebruik van, hoewel 'dankbaar' niet het juiste woord is. Ze accepteren het geld, maar dat is juist een daad van verzet: door het geld van de ongelovigen aan te nemen, verzwakken ze de positie van die kuffar. En het mooie is dat die het niet eens doorhebben, de onwetenden.

Hoelang is het geleden dat hij sollicitatiebrieven verstuurde? Sinds hij besloot zijn nieuwe naam (de naam die wél bij hem past, en waar hij trots op is) onder zijn brieven te zetten, kreeg hij niet eens meer ontvangstbewijzen.

Niemand wil een 'Bilal' als werknemer, en zeker geen Bilal met een Nederlandse achternaam. Het had hem weinig verrast; de Nederlandse maatschappij is islamofob tot op het bot, en als moslim ben je per definitie verdacht, maar als bekeerling word je nóg argwanender bekeken: je bent een overloper, een landverrader, je bent fóút.

Hij voelt het als hij op over straat loopt, zoals nu. Hij wordt openlijk nagestaard, de mensen doen niet eens moeite om hun haat te verbergen. Maar het doet hem niets. Sterker, hij ziet het als een beproeving, en daarmee als een gunst van Allah. De haat die hem ten deel valt, alleen al door eruit te zien als een moslim, zal hem – insjallah – alleen maar sterker maken.

Voor hij zijn sollicitatiebrieven ondertekende met 'Bilal van

Wijk' werd hij nog wel uitgenodigd om op gesprek te komen, want aan zijn cv mankeert niets: hij heeft gewoon gestudeerd. 'Pjotr' is ook geen gebruikelijke naam, maar die naam wekt eerder nieuwsgierigheid op dan argwaan. 'Pjotr van Wijk' is een onschuldige naam, iemand die zo heet, is een potentiële werknemer, niet een potentiële terrorist.

Hij kan zich stuk voor stuk de blikken herinneren van de werkgevers die geen moslim als werknemer lusten. De eerste keer was hij – buitengewoon naïef natuurlijk – nog enigszins verbaasd toen hij merkte dat zijn verschijning zijn potentiële baas ongemakkelijk maakte. Was dit de 'Pjotr van Wijk' die de afdeling r&o had uitgenodigd?

De man keek hem aan alsof sjeik Osama bin Laden (moge Allah hem geven wat hem toekomt) *himself* zijn kantoor was binnengestapt. De handen van die kerel trilden alsof hij zelf solliciteerde.

Het gesprek duurde niet lang. Hij hoorde nooit meer iets van het bedrijf, en hij neemt het zichzelf nog steeds kwalijk dat hij die islamofobe nitwit later niet heeft opgebeld om hem in het Arabisch de stuipen op het lijf te jagen.

Ook later zorgde zijn verschijning voor onrust bij de mensen die hem toch echt zélf voor een gesprek hadden uitgenodigd. 'Pjotr van Wijk', die licht-excentrieke, maar ontegenzeggelijk Hollandse dús koosjere naam, viel niet te verenigen met zijn uiterlijk.

De laatste paar keer dat hij werd uitgenodigd voor een sollicitatiegesprek, sterkte het hem dat zijn gesprekspartners geen enkele moeite deden om hun afkeer van zijn islamitische uiterlijk te onderdrukken. Wat kun je anders verwachten van ongelovigen? Hun harten zijn vergiftigd, en dat zie je terug in hun gezichten; de lelijkheid komt aan de oppervlakte.

Hij besloot in het vervolg zijn brieven te ondertekenen met Bilal van Wijk. Want dat is zijn naam, dat is wie hij is. 'Pjotr' bestaat niet meer.

Na dat besluit werd hij niet één keer meer uitgenodigd. Met terugwerkende kracht schaamt hij zich dat hij die eerste sollicitatiebrieven met 'Pjotr' ondertekende, want zo werd hij al jaren niet meer aangesproken. Het was opportunistisch geweest, niet islamitisch. Ja, het was de *shaytan* zelf geweest die hem influisterde dat hij meer kans zou maken met zijn oude naam, maar Allah hield hem een spiegel voor: zijn Heer liet zien dat hij als moslim nooit geaccepteerd zou worden door de kuffar. Hadden ze door dat je het pad van Allah bewandelde, dan wilden ze niets met je te maken hebben.

Bij het 24 Oktoberplein stopt hij voor rood. Rechts van hem staat een meisje met lang blond haar. Hij wendt zijn blik af; het kind heeft nauwelijks kleren aan. Als het stoplicht sneller begint te tikken, passeert hij vlug het meisje zodat hij niet naar haar in een klein, strak spijkerbroekje gestoken billen hoeft te kijken.

Wie accepteert nou dat zijn dochter er zó bij loopt? De islam onderdrukt vrouwen, zeggen de kuffar. Binnen de islam hebben vrouwen geen rechten, en de niqab is vrouwonvriendelijk, roepen ze. Maar zelf staan ze toe dat hun vrouwen en dochters halfnaakt over straat gaan. Als hoeren lopen ze erbij. Is dát vrijheid? Is dát vrouwvriendelijk?

Ja, als vrouwvriendelijk synoniem is aan het recht om er halfnaakt bij te lopen, dan hebben ze gelijk, die kuffar, dán is er binnen de islam geen plek voor zogenaamde 'rechten voor vrouwen'. De islam beschermt namelijk vrouwen, in plaats van ze uit te leveren aan de hongerige blikken van mannen zonder schaamte.

Hij versnelt zijn pas. Voor hij links afslaat, houdt hij even halt aan het begin van het Attleplantsoen. Aan het eind van de straat ziet hij de moskee. Hoelang komt hij daar al niet meer?

Doet er niet toe. Het is goed dat hij afstand heeft genomen van wat daar van de islam werd gemaakt. Vlug loopt hij door. Bij een portiekflat aan de Spaaklaan drukt hij op een naambordloze deurbel. 'As Salaam Aleikoem,' zegt hij in de intercom. Zijn

groet wordt beantwoord door gezoem, en de deur gaat open. Hij neemt de trap naar de derde verdieping, op nummer 31 staat de deur al op een kier.

Iedereen is er al. Abduljalil, Samir, Nourredine, Badr, Jamal, Mimoun: ja, ze zijn er alhamdoellillah allemaal.

‘*Mashallah*, broeders, wat ben ik blij jullie te zien,’ zegt hij voor hij hen een voor een omhelst.

Hij had zich voorgenomen om er zo lang mogelijk mee te wachten, maar een paar minuten later vertelt hij al waar hij onderweg aan dacht, en foetert hij op die vervloekte imams in Nederland, die moedig zouden moeten zijn, die de wáárheid zouden moeten vertellen. In plaats daarvan lopen die honden (zonder enige aarzeling noemt hij ze zo) als kwispelende puppy’s aan de leiband van moskeebestuurders die hun voorhuid er eigenhandig aan zouden naaien als ze daarmee een wit voetje zouden halen bij de kuffar. Toch, benadrukt hij, zijn de imams nóg erger dan die bestuurders, daar is hij inmiddels van overtuigd. Want zij hebben wel kennis, maar zijn voor een jodenfooi de spreekbuis geworden van een zogenaamd gematigd geluid.

Tijdens zijn tirade raakt hij onder de indruk van zijn eigen betoog – wat een heerlijk gevoel is dat toch. Uren zou hij ermee door kunnen gaan. Maar het is tijd voor de punchline, die je moet uitdelen op het hoogtepunt: ‘Uitkeringstrekkingen zijn het, die imams! Met de moskeebesturen als uwv!’

Zijn vrienden moeten er hard om lachen. Hij had niet anders verwacht; ze kennen elkaar door en door en als er iets is wat ze delen – naast het geloof in de ware religie – dan is het wel hun gevoel voor humor. Wat vooral betekent dat ze lachen om zijn grappen, want zelf zijn ze ook op dat vlak minder begenadigd.

Als het gelach langzaam verstomt, roept hij: ‘En die zogenaamde jongerenimam hier in Kanaleneiland is de grootste uitkeringstrekkende van allemaal!’

Weer lachen zijn broeders, nog harder dan de eerste keer.

‘Je hebt gelijk, broeder Bilal,’ zegt Mimoun, ineens ernstig. ‘Je hebt zó erg gelijk.’

Abduljalil, Nourredine, Jamal, Badr, Mimoun, Samir: ze knikken allemaal. Het doet Bilal goed. Voor hij zich bekeerde, hoefde hij niet in het middelpunt van de belangstelling te staan. Maar in het gezelschap van zijn broeders voelt het goed, alsof hij altijd voorbestemd is geweest om centraal te staan en een leidersrol te vervullen. Het voelt alsof Allah subḥānahu wa ta’ala grootse dingen van hem verwacht...

Bilals gedachten worden verstoord door het geluid van de deurbel.

Abduljalil pakt de hoorn van de intercom. ‘Wa Aleikoem Salaam. Ik kom naar beneden, broeder,’ zegt hij.

Niet veel later rijdt een knappe jongeman met een stoppelbaardje de huiskamer aan de Spaaklaan binnen. De jongen lijkt, ondanks die rolstoel, eerder een hipster dan een orthodoxe moslim.

Bilal is de eerste die hem kust. ‘Soufiane! Mashallah, wat ben ik blij je te zien, broeder! Goed dat je er weer bent.’

Dan omhelzen ook de andere broeders een voor een de jongen in de rolstoel.

Mo

Mo trekt z'n zesde biertje open. Altijd een slecht moment. Je wéét dat je sixpack niet ineens een zevende blikje telt. Je hoopt erop, maar je weet beter: zo nuchter ben je dan nog wel.

Gelukkig heeft hij nog twee flessen wit.

Het was raar om terug te zijn op Kanaleneiland, de wijk waar hij geboren werd en waar hij gedoemd was om op te groeien. Het is veranderd, dat zag hij heus wel toen hij er vanmiddag voor het eerst sinds jaren rondreed. Een nieuwe betonnen kolos hier, een andere winkel daar, een fucking studentenflat aan de Europalaan, meer groen ook. Maar tegelijkertijd was het *the same old shabby same*.

Een miljoen herstructureringsplannen zouden er nodig zijn om de wijk tot een oord te maken waar een normaal, weldenkend mens zou willen wonen. Anno 2014 was het misschien maar het beste om er een brandbom op te droppen. Alles wegvagen, voor eens en voor altijd.

Hij neemt een flinke teug van zijn bier. Boert.

Kanaleneiland. Toen hij er woonde – meer dan een decennium geleden – had nota bene Geert Wilders er een optrekje. Zo'n galerijflatje, aan de Vasco da Gamalaan. Niet dat hij dat in die tijd wist. Hij was met heel andere dingen bezig.

Melissa.

Verdomme, ook zijn zesde blikje is alweer leeg. Hij loopt naar de koelkast in zijn bovenwoning in de Amsterdamse Pijp, steekt onderweg de zoveelste sigaret op en legt vervolgens zijn hand op de fles wit in het vriesvak. Koud, prima.

Hij pakt een wijnglas uit de vaatwasmachine en houdt het onder de kraan. Het duurt dagen voor hij, als vrijegezel, de vaatwasser aan moet zetten. Het ding is nog niet eens halfvol, omdat hij nauwelijks thuis eet. Hij eet sowieso weinig, hij drinkt liever, en in drank zitten ook calorieën, dus dood gaat hij voorlopig nog niet, daar hoeft niemand zich zorgen over te maken.

Zou überhaupt iemand zich zorgen over hem maken? Zijn moeder? Waarschijnlijk is die blij als hij er niet meer is.

Hij schenkt zijn glas vol, veel te vol: zo heeft hij zijn glazen graag.

Onderuitgezakt in zijn Eames schiet haar naam weer door zijn hoofd. Melissa. Souf had hen een keer zien lopen in de Zadelstraat. Ze waren op weg naar het busstation, liepen buitenom, de hel van Hoog Catharijne vermijdend. Melissa haatte de betonnen bak misschien nog wel meer dan hijzelf.

Ter hoogte van sekshop De Dom waren ze, letterlijk, tegen Souf aangelopen. De broers keken elkaar aan, maar lieten niet blijken dat ze elkaar kenden, laat staan dat ze broers waren.

Mo maakte voor de vorm zelfs nog excuses. ‘Sorry, man, we waren in gesprek en zagen je niet aankomen.’ Alsof hij tegen een vreemde sprak. Een psycholoog zou hem misschien zelfhaat verwijten, maar de gedachte dat Melissa zou ontdekken dat dat bontkraagje zijn broertje was...

Souf had, hoe cliché, op de grond gespuugd. Een kwaadaardige kwat, net voor de voeten van Melissa.

‘Wie is die blonde hoer met wie je in de stad liep?’ vroeg zijn broertje die avond. Zijn moeder keek weg van haar Marokkaanse soap. Was hij dan toch gezond? Had haar oudste zoon eindelijk een vriendinnetje? Alhamdoelillah, als het waar was.

Ze kreeg niet lang de tijd om die gelukzalige gedachte te koesteren, want het woord ‘hoer’ had de mond van haar jongste zoon nog niet verlaten, of ze zag uit diezelfde mond een straaltje bloed sijpelen.

Twee klappen gaf Mo. Die eerste was – ook tot zijn eigen verbazing – meteen goed raak. Souf tolde op zijn benen en keek verbijsterd: nooit gedacht dat zijn oudere broer tot zoiets in staat was... Hij knikte goedkeurend terwijl hij het bloed van zijn lippen veegde.

Toen kwam die tweede klap, halfraak en veel te zacht, waardoor die eerste met terugwerkende kracht ook een misser werd: wie niet twee keer raak kan meppen, was in de ogen van Souf uiteindelijk tóch een mietje. Hij nam niet eens de moeite terug te slaan, kwam ook later geen verhaal halen. Geen gebonk op zijn kamerdeur, geen ‘doe die fokking deur open!’

Melissa. Hij zag haar voor het eerst in de bus naar Kanaleneiland. Die middag zwierf hij weer rond in het oude centrum. Hij kende jongens uit de wijk die nooit verder dan Hoog Catharijne kwamen, die bleven rondslechteren over de paar honderd meter tussen de Free Record Shop en de v&d. De ‘catwalk’ werd dat deel van het winkelcentrum genoemd: de meisjes flaneerden er, de jongens keken er naar kontjes en maakten er hun pathetische siggeluiden. Mo haatte dat hele Hoog Catharijne, en alles waar het voor stond: lelijkheid, tuurlijk, maar vooral ook uniformiteit, inspiratieloosheid, conformisme. Als je wilde zijn zoals alle anderen, als je niet uit de toon wilde vallen, dan was Hoog Catharijne *the place to be*: daar kocht je wat iedereen kocht, waardoor je werd wat iedereen was. En daar streefden de meeste mensen naar, juist in Kanaleneiland. Viel je uit de toon, was je anders, dan had je het zwaar in het betonnen getto aan het Amsterdam-Rijnkanaal.

Hij verkende liever, zoals die middag, het Museumkwartier voor de zoveelste keer. Altijd ontdekte hij daar iets nieuws: een gevelsteen die hem nog niet eerder was opgevallen, een glas-inloodraam, een ornament, of gewoon een grappige naam op een bordje naast een eeuwenoude deur.

Hij kwam er ook graag omdat er veel gekken rondliepen. Alcoholisten, *druggies*, patiënten van het Willem Arntsz Huis,

vage types die hardop in zichzelf praatten: hij sloot zich graag aan bij dat carnavaleske gezelschap dat, zonder zich ook maar iets aan te trekken van wie of wat dan ook, hun luidruchtige rondjes over de kinderkopjes maakten.

Door zo'n beetje heel Kanaleneiland werd ook hij als een buitenbeentje beschouwd – een nerd, een wijsneus, een eizelgänger – al zouden ze dat laatste woord niet gebruiken. Homo, zeiden ze, want zo noemden ze je als je anders was in Kanaleneiland.

Hij probeerde er toch zo veel mogelijk bij te horen. Je moest wel. Anders had je helemaal geen leven. Dus zorgde hij ervoor dat hij nooit in het openbaar op lezen werd betrapt, kocht hij kleren en schoenen die hij eigenlijk verachtte, keek hij lafjes weg, die keer dat Aziz, Hussein en Moussa in de gymkleedkamer Omar te grazen namen omdat hij 'een vieze stinkhomo' zou zijn, en zorgde hij ervoor dat niemand wist dat hij zijn zaterdagmiddagen het liefst doorbracht in het Museumkwartier.

Was niet zo moeilijk: je zag daar geen Marokkaan.

Het besef dat hij aan het eind van zo'n zwerftocht de bus moest pakken naar het getto, voelde elke keer weer alsof hij met grof geweld in een dwangbuis werd gewrongen. Tegenspartelen had geen zin, je verloor altijd.

De walging die hij op weg naar Kanaleneiland iedere keer weer voelde, werd die late namiddag plots weggespoeld toen een blond meisje tegenover hem in de bus kwam zitten. Haar leeftijd was moeilijk te schatten; misschien een jaar jonger dan hij?

Ze was bleek op een mooie manier en had een spleetje tussen haar tanden, zoals Vanessa Paradis. Onder haar strakke, lichtblauwe spijkerbroek droeg ze afgetrapte zwarte All Stars. Het meisje had een grote leren tas op schoot die haar bovenlichaam grotendeels verborg. Ze ritste de tas open, graaide erin rond, en pakte er een nogal duur uitzierende fotocamera uit, die ze weer opborg na er een paar seconden afwezig naar te hebben gestaard.

Ze had donkere wallen onder haar ogen, maar dat maakte

haar nog mooier. Het had iets mysterieus. Wat hield dat mooie meisje 's nachts wakker?

Hij móést naar haar kijken – en haatte zichzelf erom: in haar ogen was hij vast zo'n typische sis-Marokkaan.

Niet veel later stapte ze uit op de Europalaan. Dat kon: er grensden gewone straten met gewone huizen (nou ja, vooral flats) aan de troosteloze laan waar hoeren hun geld verdienen. Raar was het wel dat ze blijkbaar vlak bij hem woonde. Hoe kon hij zo'n bijzonder meisje al die tijd over het hoofd hebben gezien?

Hij keek haar na, en bleef ook toen ze al lang uit het zicht was verdwenen naar buiten staren. Een paar haltes verder drukte hij op de rode stopknop. Toen hij opstond, zag hij de portemonnee.

Mo schenkt zichzelf nog eens bij. De fles is al bijna leeg, gelukkig heeft hij er nog een koud liggen.

Ja, hij had die portemonnee netjes kunnen overhandigen aan de buschauffeur. Had hem veel ellende bespaard. Tienduizend uur gepieker. Minstens. Maar braaf die portemonnee aan de chauffeur geven, was nooit een optie geweest. Hij was in de ogen van zijn broertje dan wel een mietje, en zelfs zijn bloedeigen moeder vond hem een halfzacht ei, maar als hij een portemonnee zag, dan wilde hij net als ieder ander eerst weten wat erin zat – een lege portemonnee geeft makkelijker terug dan eentje vol doekoe.

Hij stak het ding in zijn binnenzak, liep de bus uit, en veranderde de koers van zijn leven. Op weg naar huis opende hij de portemonnee.

Achthonderd gulden.

Souf vond hem een braafneus en maakte hem bijna dagelijks uit voor mietje, homo, flikker, en alle denkbare varianten van dat trio, maar achthonderd gulden was ook voor Mo serieus geld. En het plaatste hem voor een ernstig dilemma: teruggeven of houden?

Teruggeven was niet heel moeilijk, want in de portemonnee zat niet alleen achthonderd gulden (achthonderd fucking gulden!), maar ook een ov-jaarkaart, en een pasje van de universiteitsbibliotheek.

Bloem van Buuren, heette ze.

Bloem. Passende naam, voor zo'n mooi meisje. Ze was, en dat verbaasde hem, ruim twee jaar ouder dan hijzelf.

Het duurde een paar dagen voor hij besloot op zoek te gaan naar het meisje. Achter de afgesloten deur van zijn kamer (hij had geleerd van die keer dat zijn moeder hem bijna betrapte met zijn broek op zijn knieën, kijkend naar *My Own Private Idaho*) telde hij talloze keren de bankbiljetten in haar portemonnee: zestien zonnebloemen, elke keer leken ze geler en vrolijker.

Maar het voelde niet goed. Zeker niet nadat hij tijdens de zoveelste telbeurt een verborgen vakje in de portemonnee ontdekte, waarin het meisje een papiertje had gestopt.

'LITERATUURVERLANGLIJSTJE' had ze boven aan het briefje geschreven, in statige kapitalen. Daaronder een stuk of twintig titels van schrijvers, van wie hij alleen Céline kende. Een rabiate antisemiet was dat, volgens Steenmeijer, zijn leraar Frans aan het Niels Stensen College; een klootzak die geen enkele moeite deed om te verbergen dat hij niets moest hebben van de groeiende groep Marokkanen die zijn ooit zo nette witte school bevolkte.

Toen Mo in de vierde zat, was de pleuris uitgebroken nadat de rector van de school, meneer Sjamaar, ergens had geschreven dat zijn steeds zwarter wordende school maar beter de deuren kon sluiten; de allochtone leerlingen zouden over witte scholen moeten worden verspreid. Dat was voor iedereen beter. Meneer Sjamaar werd meteen voor racist uitgemaakt, de pers viel over hem heen en de hele politiek correcte gemeenschap – al dat zelfingenomen goedvolk – nagelde hem aan de schandpaal.

Kon echt niet wat hij schreef!

Schande!

Uiteindelijk jaagde het schoolbestuur meneer Sjamaar met pek en veren de school uit.

Het was Mo altijd bijgebleven. Destijds had hij – hoe jong ook – sympathie voor het standpunt van zijn rector. Kón hij maar eens een uur of zeven per dag weg uit Kanaleneiland. Zat er naast hem maar eens iemand die Alexander of Willemijn heette. Dat was geen zelfhaat, dat was je fucking horizon verbreden.

Hij sprak dat allemaal niet uit, naïef was hij niet – je tekende je doodvonnis als je zou zeggen dat je eigenlijk best wat meer *tattas* in je klas zou willen hebben.

Later werd het standpunt van meneer Sjamaar natuurlijk salonfähig. Een profeet wordt nooit in zijn eigen tijd geëerd, luidt het spreekwoord, toch? Uitzonderingen daargelaten, natuurlijk. Heel soms staat er eentje op die nog tijdens zijn leven de handen op elkaar krijgt voor wat hij allemaal te zeggen heeft. Roepen dat je de boodschapper bent van God, vanuit de zandbak van Saoedi-Arabië verkondigen dat je openbaringen krijgt ingefluisterd: heel af en toe proppen ze je gek genoeg niet meteen in een dwangbuis.

Zijn sympathie voor zijn rector werd misschien ook ingegeven door hun gesprek vlak voordat meneer Sjamaar gedwongen vertrok. Hij stond ineens voor hem, bij de kluisjes in de gang.

‘Mohammed el Amrani, kun je even meekomen?’

Het klonk dwingend. Wat had hij uitgevreten, zonder dat hij daar zelf van op de hoogte was? Probeerde iemand hem iets in de schoenen te schuiven? Hij keek snel om zich heen. Realiseerde zich dat dit kansen bood. Hij hoopte dat iemand zág dat de rector hem ter verantwoording riep. Meneer Sjamaar gebruikte zijn volledige naam. Dat voorspelde niet veel goeds, zo spraken leraren en schoolleiders altijd als ze *pissed* waren. Maar dat kwam hem wel goed uit: misschien zou hij nu eindelijk met rust worden gelaten door zijn klasgenootjes. Bij het verlaten van de kamer van meneer Sjamaar zou hij niet langer de Braafste Marokkaan van heel Kanaleneiland zijn.

‘Heb je het eigenlijk een beetje naar je zin hier op school?’ vroeg de rector in zijn spartaans ingerichte kantoortje.

Wát een vraag. Natuurlijk niet. Hij haalde zijn schouders op.

‘Wat stoort je? Ik hoor heel goede dingen over je, Mohammed. Meneer Dewael zegt dat je Engels onberispelijk is, dat je zelfs een beetje een Engels accent hebt.’

Dat is het voordeel van zo’n schotel op het balkon. Je kunt ervoor kiezen om in Kanaleneiland op Al Maghribia of Al Jazeera af te stemmen, maar je kunt ook naar de BBC kijken. Op je eigen kamer natuurlijk en met het volume op 3, anders heeft je broertje nóg meer munitie om je het leven zuur te maken.

Hij hóorde Souf het zeggen, in dat aanstellerige, zangzoemeri-ge Marokkanentaaltje: ‘Wie denk je dat je bent, wijsneus? Beetje saai Engelse tv kijken zonder ondertitels! Beter kijk je naar *The Godfather*, homo!’

‘En van mevrouw Blik hoor ik dat je het hele literatuurprogramma van Nederlands al hebt doorgespit.’

‘Ik hou van lezen.’

‘Heb je ooit overwogen te gaan studeren? Je hebt blijkbaar een goed gevoel voor talen, want ik hoor van mevrouw Wagner ook nooit negatieve dingen over je. Meneer Steenmeijer heeft – en daarmee is hij gelukkig een uitzondering – je gedrag weleens ter discussie gesteld, maar over je Frans heb ik hem nooit horen klagen. Je beheerst je talen perfect. Moet je straks niet wat gaan doen met die talenknobbel van je?’

Nederlands. Je beheerst het perfect.

Wat een belediging, dacht Mo alleen maar. Ik ben hier verdomme geboren! Het brandde op zijn tong, maar toen hij naar zijn rector keek, besefte hij dat de man serieus met hem begaan was.

Meneer Sjamaar herhaalde het: ‘Moet je niet proberen wat met die talenknobbel van je te doen? Op de universiteit, bedoel ik. Frans, lijkt dat je wat? Engels, zou ook kunnen, dat is misschien nog wel geschikter voor je als ik je rapportcijfers zo bekijk

– hoewel je vooral moet doen waar je eigen interesses liggen, dat spreekt voor zich.’

Hij voelde zich steeds ongemakkelijker. Meneer Sjamaar, toch allerminst naïef, begreep blijkbaar niet dat studeren geen optie was, dat het in Mo’s wereld belachelijk was om te denken dat je kon kiezen wat je wilde kiezen. Zijn moeder had al meerdere keren laten weten dat ze niet kon wachten tot haar oudste zoon een diploma had. Dan kon hij geld verdienen, en kostgeld betalen, waardoor ze het wat beter zouden hebben, zij, Souf, en Mohammed. Vooral die eerste twee, natuurlijk.

Nadat haar man, zijn vader dus, een onaangekondigde dood stierf (een hartstilstand, tijdens het werk in de fabriek) had ze altijd zuinig aan moeten doen, altijd minder kunnen uitgeven dan de buurvrouwen, die het toch ook niet echt breed hadden. Dat zou veranderen als Mo zou gaan werken. Was haar slimme oudste zoon toch nog ergens goed voor, want verder schaamde ze zich voor die stille jongen zonder vrienden; ze deed weinig moeite om dat voor hem te verbergen.

Midden in een volgende vraag van meneer Sjamaar ging de bel, en Mo vluchtte het kantoortje van de rector uit, zonder dat het gesprek echt beëindigd was.

Aan klasgenootjes vertelde hij dat meneer Sjamaar hem had betrappt. Toen ze doorvroegen (‘Wat heb je geflikt dan?’) viel hij al snel door de mand.

Later, in Engeland, las hij op internet dat het Stensen werd gesloten omdat geen ouder nog zo gek was om de kids naar die inmiddels pikzwarte school te sturen. Hij overwoog om zijn voormalige rector te benaderen, maar deed het niet. Wat had hij moeten zeggen?

Meneer Sjamaar was geen racist. Integendeel, hij wilde gewoon het beste voor zijn leerlingen – in tegenstelling tot Steenmeijer, die allochtone leerlingen nooit liet vergeten waar ze vandaan kwamen. ‘Beheersen jouw ouders eigenlijk Frans?’ vroeg hij in

een van de eerste lessen die Mo van hem kreeg, aan het eind van een lang verhaal over landen waar óók, ooit, door zo'n beetje iedereen met enige intelligentie Frans werd gesproken. Geen idee waarom juist hij eruit werd gepikt. Maar de hufter gaf hem geen tijd om te antwoorden. Kopte zijn eigen vraag in met een zogenaamd geschrokken uitgesproken: 'O, sorry, Mohammed, je ouders zijn waarschijnlijk analfabeet, dus Frans zullen ze niet spreken, laat staan schrijven.'

Hij had meteen een hekel aan Steenmeijer, en deed weinig moeite dat te verbergen. Veel van zijn klasgenootjes waren 24/7 bezig om uit te stralen dat ze leraren per definitie stom vonden. Ze zaten dan wel in een schakelklas havo/vwo, maar ook daar was *street credibility* belangrijk. Misschien wel meer dan op de mavo of op de lts. Niemand in Kanaleneiland wilde een nerd zijn, maar nóg erger was het om een lerarenvriendje te zijn: je kon net zo goed meteen bekennen dat je homo was.

Meedoen aan dat kinderachtige lerarenhaten deed hij niet, maar voor Steenmeijer maakte hij een uitzondering. Zijn leraar Frans leek dat, ondanks de betonnen plaat voor zijn kop, goed door te hebben. Hij liet geen mogelijkheid voorbijgaan om Mo te kleineren en te sarren, tot verbazing van zijn klasgenootjes: tijdens Frans was hij ineens een *outlaw*, het doelwit van de hoon van de leraar, terwijl hij in alle andere lessen het braafste jongetje van de klas was.

Hij raakte definitief overtuigd van Steenmeijers kwaadaardigheid tijdens een schooluitje, in de vijfde. In die tijd was het en vogue om met allochtone leerlingen vernietigingskampen te bezoeken, vooral voor moslims was dat nuttig, en voor Marokkanen helemaal, want die waren allemaal – allemaal! – inherent antisemitisch, dat kregen ze van huis uit mee. Westerbork was een optie, maar liever meteen het echte werk: Auschwitz. Dáár zouden die Marokkaantjes eindelijk beseffen dat het allemaal Heel Erg was geweest, dat antisemitisme vergif was; als het mee-zat, werden ze na dat bezoek gewoon nette burgers.

Tijdens het schoolreisje – het was een mooie, zonnige dag – voelde hij weinig. Er waren te veel mensen om hem heen, er waren vooral te veel klasgenootjes om hem heen. Hij kon het zich niet veroorloven hier echte emoties te tonen. Dus toonde hij géén emoties. Hij mocht niets voelen.

Moelijk werd het hem niet gemaakt, want de gids die zijn groepje kreeg toegewezen had overduidelijk nooit gehoord van het adagium *less is more*: de man blafte het leed in het gezicht van de leerlingen.

JODEN. OMGEKOMEN. VERGAST. KINDEREN. UITGEMERGELD.
HOMO'S. ZIGEUNERS. ALLEMAAL VERMOORD.

Hij kon de man niet aankijken.

‘Let je wel op, Mohammed?’ vroeg Steenmeijer. ‘Of interesseert het je niet dat hier Joden en homo’s vergast werden?’

Mo had op dat moment het liefst de gaskraan aangezet, en Steenmeijer eigenhandig de dood ingeduwd.

Pas bij het verlaten van het vernietigingskamp voelde hij wat. Op de parkeerplaats van Auschwitz probeerde een hotdogverkoper zijn waar te slijten. Toen Mo dat zag – hij brak bijna.

Onderweg naar het treinstation (de leerlingen zouden ook nog een dagje cultuur in Krakau doen, misschien dat ze daar ook nog wat van zouden opsteken) kwamen de tranen. In een tuin, op slechts eens paar honderd meter van het vernietigingskamp met de omineuze naam lagen twee blonde meisjes in hun bikini's te zonnen. Hij keek ernaar, maar kon er niet naar kijken; hij trok zijn hoody over zijn ogen.

Eerst die hotdogverkoper, toen die halfnaakte meisjes, het was te veel voor hem, hoewel hij zelf niet helemaal begreep waarom juist die banaliteiten hem zo aangrepen.

Dat hij nu, zoveel jaar later, weer aan die klootzak van een Steenmeijer moet denken door dat ‘LITERATUURVERLANGLIJSTJE’ van Melissa. In de dagen nadat hij haar portemonnee had gevonden, haalde hij het papiertje telkens weer uit het verborgen vakje,

alsof het een geheime boodschap bevatte die viel te ontcijferen zolang hij het maar aandachtig genoeg bestudeerde. Maar je hoefde echt geen privédetective te zijn om te concluderen dat de eigenaresse van de achthonderd gulden die nu in zijn bezit waren, Frans studeerde.

Op een dinsdag (het was de eerste keer van zijn leven dat hij spijbelde, z'n broertje zou trots op hem zijn als hij ervan hoorde) pakte hij de bus naar het centrum. Hij had van tevoren uitgezocht waar de faculteit Frans zat. Hij zou gewoon het pand aan de Kromme Nieuwegracht binnenlopen en net zo lang wachten tot hij haar zag. Hoe het dan verder zou gaan had hij nog niet bedacht, maar ze zou blij zijn haar geld terug te hebben: hij zou het mooie meisje gelukkig maken.

Eenmaal aangekomen op de Kromme Nieuwegracht aarzelde hij. Mo had er vaak genoeg gelopen. Maar tijdens die zwerftochten was hij een passant, op weg van A naar B, niemand besteedde echt aandacht aan hem, hoewel hij aanvankelijk elke keer weer het gevoel moest onderdrukken dat er achter zijn rug iemand was die vast uit voorzorg de politie belde: 'Een Marokkaan gesignaleerd buiten Hoog Catharijne, lijkt me zeer verdacht, meneer agent, ik zou even poolshoogte komen nemen, want een aanslag is zo gepleegd; het zijn luie flikkers die Moco's, behalve als ze iets kapot kunnen maken, dan hebben ze ineens volop energie.'

Tientallen minuten hing hij tegen de reling voor het faculteitsgebouw. De deur van het pand bleef al die tijd dicht, het was alsof ze daarbinnen allang doorhadden dat er buiten gevaar dreigde. Misschien hadden ze de deur wel gebarricadeerd, en wachtten ze totdat de politie zou arriveren.

Toen de deur eindelijk openging – er stapte een mollig, roodharig meisje naar buiten – aarzelde hij niet langer. Hij nam grote passen, zag nog net dat het meisje hem verschrikt aankeek (zie je wel), en ging het faculteitsgebouw binnen.

Hij had verwacht dat hij Bloem zou moeten zoeken, dat hij rond zou moeten vragen, dat hij – nu hij eenmaal over deze

drempel heen was – misschien op een andere dag nog eens terug zou moeten komen om haar de portemonnee te overhandigen. Maar toen hij het faculteitsgebouw binnenstapte, zag hij haar meteen staan.

Mo knijpt in zijn wijnglas. Even overweegt hij het tegen de witte muur van zijn appartement te smijten, maar uiteindelijk zet hij het zachtjes neer op het tafeltje naast hem. Die muur, en hoe die eruitziet, interesseert hem geen zak. Niet meer. Maar het zou zonde zijn als het door hem jaren geleden ingelijste portret van Morrissey besmeurd zou worden.

‘*Oh, to die by your side is such a heavenly way to die,*’ zingzegt hij.

Hij steekt een peuk op en blaast langzaam rook in zijn ogen, die toch al tranen.

Het is niet heel laat. Elf uur. Hij kan naar de Reguliersdwarsstraat gaan. Geen beter tegengif voor weemoed dan *casual* seks, heerlijke geestdodende, casual seks. Misschien is die ene jongen met die gebeitelde kop er wel, die hem de laatste keer zo naar Engeland deed terugverlangen.

Maar meteen beseft hij dat de Reguliers geen optie is. Niet vanavond. Hij moet gaan slapen. Proberen te pitten, om morgen fit te zijn. Want hij weet, nadat hij vandaag het landschap van zijn jeugd bezocht, dat hij eindelijk op zoek moet naar de vader van Melissa. Dat hij dokter Van Buuren niet langer met rust kan laten – ondanks de smeekbede in haar afscheidsbrief.